

Zorg voor balans tussen opgaven en kwaliteit leefomgeving!

Positionpaper Groene Coalitie over de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Nederland is welvarend, Nederland is prachtig en Nederland is dicht bevolkt. Ruim 17 miljoen mensen die op een relatief klein oppervlak wonen, werken, recreëren, energie verbruiken. Mensen die vragen om een gezonde leefomgeving, die voldoet aan adequate normen voor lucht, water en bodem en die uitnodigt tot bewegen door goede wandel- en fietsverbindingen. Nederland heeft als delta, die deels onder de zeespiegel ligt, grote behoefte aan ruimte voor klimaatmaatregelen. Maar ook is robuuste natuur een vereiste, net als een mooi landschap. Kortom, heel veel druk op relatief weinig ruimte. Wij zijn van mening dat zaken als economie, milieu, natuur, landschap en energie(transitie) bij de inrichting van ons land niet apart, maar in samenhang met elkaar moeten worden bekeken.

De Startnota onderscheidt als belangrijkste opgaven voor de NOVI vier transities: 'Naar een duurzame en concurrerende economie'; 'Naar een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving'; 'Naar een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving'; en 'Naar een waardevolle leefomgeving'. De uitdaging is om de NOVI zo op te stellen dat ze ons in staat stelt om al die belangen goed af te wegen, met als resultaat schitterende landschappen, een robuuste natuur, klimaatbestendige groene steden, welvaart en een duurzame energie-voorziening. Het inpassen en verwerken van deze grote transities kan en moet plaatsvinden met behoud en verbetering van de kwaliteit van de directe leefomgeving voor mens en natuur.

Als Groene Coalitie willen wij ook zelf een bijdrage leveren aan het tot stand komen en uitvoeren van de NOVI bij de volgende onderwerpen:

1. Herstel van natuur/biodiversiteit:

Wij beheren en herstellen natuur in onze natuurgebieden, en werken toe naar veerkrachtige natuur als basis voor duurzame water-, energie- en landbouwsystemen. Dit betekent:

- Inrichten en in stand houden van stevige robuuste natuurgebieden;
- Samenwerking met o.a. recreatie en landbouw, uitgaande van een systeemgerichte benadering met herstel van biodiversiteit als uitgangspunt;
- Gezondheid/beleving/maatschappelijke waarden zijn onderdeel van de natuur;
- Vergroten van betrokkenheid bij natuur en landschap.

2. Klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving:

- Bij de transitie naar een fossielvrije samenleving wordt gebruik gemaakt van de kansen die onze omgeving biedt: vastleggen van CO₂ in de bodem, gebruik maken van natuurlijke hulpbronnen zoals wind en zon in balans met landschap en natuur;
- Wij zien kansen om klimaatadaptatie en natuur(ontwikkeling) te combineren met bijvoorbeeld waterberging in natuurgebieden, natuur in het stedelijk gebied, of duurzame energie in industriegebieden;
- Beperken van de uitstoot van broeikasgassen in de veenweidegebieden;
- Draagvlak en betrokkenheid versterken.

3. Naar een waardevolle leefomgeving:

Wij zijn van mening dat het herstel van het landschap de basis moet zijn van een nieuwe groene economie. Wij zien kansen als het gaat om:

- Terugdringen van CO₂ uitstoot in de veenweidegebieden en het herstel en behoud van dit unieke karakteristieke landschap;
- Gebiedsgerichte doorvertaling NOVI, waarbij wij gebieds- en regionale kennis inbrengen.

Hoe zorgen we voor balans in de NOVI?

1. De NOVI is een sturende visie die concrete doelen stelt

De Omgevingswet voorziet niet in juridische doorwerking van de NOVI naar omgevingsvisies van andere overheden. Andere overheden, burgers en bedrijven, zijn dan ook niet aan de NOVI gebonden. De NOVI dient daarom door te werken in plannen, regels en normen, die richting geven aan het omgevingsbeleid van provincies en (samenwerkende) gemeenten en waterschappen. De NOVI volgt de ingezette decentralisatie, maar dat ontslaat het Rijk niet van overkoepelende verantwoordelijkheden en beschermingstaken. Er zijn daarom bindende doelstellingen nodig voor zaken die lokale impact hebben, zoals de energietransitie en de realisatie van de robuuste natuurgebieden (NNN). Rijkssturing kan voorkomen dat het landschap door onder meer de decentralisatie verder versnipperd, waardoor natuurlijke processen en kringlopen worden verstoord en de biodiversiteit niet op orde is. Mensen maken zich immers grote zorgen over hun omgeving. Het Rijk zal in de NOVI nationale belangen moeten bepalen en positie kiezen. Aangezien zonder **energietransitie** en **klimaatbestendig beleid** onze leefomgeving geen toekomst heeft en een **veerkrachtige natuur** en **landschap** de basis zijn voor welzijn, leefbaarheid en economie, verdienen zij de **status van nationaal belang** binnen de NOVI.

2. De vier strategische opgaven worden integraal uitgewerkt

De kwaliteit van de leefomgeving is voor de NOVI een voorwaarde voor de strategische opgaven. Benut de grote ruimtelijke transitie om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. De energietransitie en het klimaatbestendig maken van ons land en natuur en landschap zijn urgente nationale belangen, die veel vragen van de maatschappij, zoals ruimtelijke reservering en financiering. Door integraal te kijken, slim mee te koppelen en milieu, natuur en landschap mee te nemen bij alle ruimtelijke opgaven kunnen we juist grote stappen nemen in klimaatbestendigheid, het verduurzamen van de economie, behoud en herstel van biodiversiteit en een toekomstbestendige woon- en werkomgeving. De kwaliteit van de leefomgeving is op deze manier zowel een dwarsdoorsnijdend thema als een eigenstandige strategische opgave.

3. De NOVI is geen star beleidsdocument

De Groene coalitie is uiterst bezorgd over de steeds slechter wordende prognoses met betrekking tot klimaatverandering en natuur. Actie is nodig. Het is essentieel dat onze maatschappij tijdig reageert. Wij dringen er daarom op aan dat de NOVI zeer geregeld wordt geactualiseerd, net als de uitwerking van dat beleid in de plannen, financiering en regelgeving. De NOVI moet daarom tenminste eens in de vijf jaar worden aangepast aan ontwikkelingen in wetenschap en techniek, in het bijzonder in het licht van internationale klimaatafspraken en de noodzaak tot behoud van biodiversiteit en kwaliteit van landschap.

4. Participatie is essentieel

De uitdaging waar de NOVI voor staat is complex maar kan ook een feest zijn voor de democratie. Allerlei invalshoeken en belangen moeten in samenhang gewogen worden om te komen tot een leefomgeving waarin iedereen zich thuis voelt. Daarbij zien wij een belangrijke rol voor betrokken burgers en lokale belangengroepen in de uitvoering van de nationale opgaven. Maak gebruik van de energie die er lokaal is. Dit vraagt om een bijzondere rol voor burgers en lokale belangengroepen. Geef hen in de NOVI positie, geef hen instrumenten en betrek hen bij de planvorming. Goede voorbeelden zijn het groenmanifest en de participatieraad. Graag willen wij de uitwerking mede vorm geven. Bijzondere aandacht dient daarbij uit te gaan naar het kunnen gebruiken en beschikbaar stellen van actuele en complete informatie over lucht, geluid, water, bodem, biodiversiteit en landschap. Een voorbeeld daarvan is het Digitaal Stelsel Omgevingswet, waarin veel meer vanuit het belang van de burger geredeneerd moet worden.

Door deze vier punten mee te nemen in het opstellen van de NOVI draagt deze bij aan afgewogen beleid, waarin alle belangen in balans tegen en met elkaar worden afgewogen. Alleen door alle belangen mee te wegen kunnen we duurzaamheid, schoonheid, economie en een robuuste natuur behouden.